

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

מיעוט חלל עשרים סוכה הגבוהה מעשרים

(ג' ב')¹ הייתה גבוהה מעשרים אמה, ובא למעטה בכרים וכסתות (למעט גובה חללה מעשרים), לא הוי מיעוט (שאין סופו להניח שם כל שבעה, מפני הפסד ממונו). ואע"ג דבטלינהו לכולהו, משום דבטלה דעתו אצל כל אדם (ואין ביטולו ביטול).

(ד' א') תבן ובטלו הוי מיעוט, וכל שכן עפר ובטלו.

תבן ואין עתיד לפנותו, ועפר סתם, מחלוקת רבי יוסי ורבנן.²

דתנן: בית שמילאהו תבן או צרורות וביטלו, מבוטל. ביטלו אין, לא ביטלו לא. **ותני** עלה, רבי יוסי אומר: תבן ואין עתיד לפנותו, הרי הוא כעפר סתם, ובטל. עפר ועתיד לפנותו, הרי הוא כסתם תבן, ולא בטיל.

שיטות הראשונים

בא למעטה בכרים וכסתות, בתבן, בעפר: רש"י פירש 'תבן וביטלו' היינו שביטלו בפירוש בפיו לשבעת ימי החג. ו'אין עתיד לפנותו', שלא אמר כן, אלא שכך דעתו. וכן דעת ר"א"ש ור"ן. ודעת רבינו חננאל וריטב"א, שביטלו שם לעולם, בין בפיו בין בלבן.³ ואין עתיד לפנותו, היינו כל שבעת ימי החג.⁴ והשו"ע פסק כרש"י.⁵

כרים וכסתות לא הוי מיעוט: ביאר הר"ן, דמשום הכי בכרים בטלה דעתו אצל כל אדם, שאין אדם עשוי לבטלן שבעה, אלא משתמש בהן תדיר. והמאירי כתב שאין דעתו להניחם בקרקע שבעה ימים, משום הפסד ממונו, שהגשמים מצויים לבוא. וכתב המאירי, ואף בכרים פחותים שדרכן של בני אדם לבטלן בישיבה לשם, מכל מקום לא נתנו חכמים

¹ פסקי שמועות הן של כל בני הישיבה שהיו במדרשו של רב אשי שסידרו הגמרא. רש"י.

² וכן עפר ואין עתיד לפנותו יש בו מחלוקת, דבטיל לרבי יוסי מסתמא ואפילו לא ביטלו בפיו, ולרבנן לא בטיל. והא דנקט עפר סתם, משום כחו דרבי יוסי דאפילו סתם דלא ידע אי עתיד לפנותו אי לא, אמר דבטיל. אבל תבן ראוי לכהמה ולהסקה או לטיט, הלכך סתמיה לא בטיל אפילו לרבי יוסי. רש"י.

³ דהא 'ביטול' לגמרי משמע לעולם סתמא, ולגבי מיעוט חלון שלא להביא את הטומאה בעינין ביטול עולמית, כדכתיבנא בפרק לא יחפור (י"ט ב') גבי ריקי אינו ממעט בחלון, וכדפירש רש"י התם. הוא הדין לענין טומאה רצוצה. וכיון שכן, הוא הדין למיעוט סוכה, דהא מדמינן להו אהדדי בשמעתין. ותו, דכיון דלא בטלינהו אלא לשבעת ימי החג, מה לי אם אמר כן בפיו, או לא אמר כן, דבהא ליכא למימר דברים שבלב אינן דברים, שאין אומרים כן אלא בנדרים הקדשות ותנאים וכיוצא בהם, אבל לענין שום ביטול, גלוי דעתא הוי כאמירה בפה. ריטב"א.

⁴ ולענין טומאה, כל זמן שהטומאה בבית. והיינו דאמרינן דכרים וכסתות אע"ג דבטלינהו ביטול עולמית לא הוי מיעוט, דבטלה דעתו אצל כל אדם, ואין דרך שום אדם לבטל כלי תשמישו לעולם. דאלו לשבעת ימי החג, אפשר דמבטל ליה. ריטב"א.

⁵ או"ח תרלגד (כן משמע ממה שכתב סתם אינו מיעוט, עד שיבטלנו בפה. והיינו לרש"י שהחילוק בין ביטול בפה לסתם. אבל לריטב"א, החילוק הוא בין לעולם או לשבעה). וכן כתב בב"י, שנראה כפירוש רש"י. והמשנ"ב (ס"ק יא) כתב, עיין לעיל סימן שנחב, פלוגתא בזה, דיש אומרים דוקא כשמבטל לעולם, ויש מקילין דדי כשמבטל לאותו שבת. והכא גבי סוכה גם כן די לפי זה בשמבטל לכל ימי החג שלא להזיז ממקומם. ונטו האחרונים להקל בזה. וכתב בשעה"צ (ס"ק יד), ואף שלגבי סוכה הוא פלוגתא בדאורייתא, אפשר דיש לצרף בזה דעת התוספות (שבת ק' א', ד"ה פירות), דמדאורייתא ממעט כל דבר ואפילו דבר הניטל (אף שבהרבה ראשונים תירצו קושית התוספות בענין אחר, עיין שם ברמב"ן ורשב"א ומאירי ואור זרוע). מקורות: רא"ש (סי' ב). ריטב"א (ג' ב', ד"ה היתה גבוה). ר"ן (א ב ברי"ף, ד"ה תבן).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

דבריהם לשיעורין.⁶

עפר סתם: מחלוקת רבי יוסי ורבנן. ופסקו רי"ף, רא"ש, ורמב"ם, כרבנן, שרק אם ביטלו מבוטל וממעט. אבל סתם אינו ממעט. וכן פסק השו"ע.⁷

עפר ואין עתיד לפנותו: דעת העיטור והריטב"א דהוי מיעוט. ודעת רש"י, תוספות, ור"ן, דלא הוי מיעוט.⁸ והשו"ע כתב שסתם עפר אינו מיעוט, עד שיבטלנו בפה.⁹

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות סוכה, סימן תרלג)

- ב. הייתה גבוהה יותר מעשרים, והוצין (פי' ענפים קטנים עם העליון שלהם) יורדים למטה, אם צלתן מרבה מחמתן, כשרה; ואם לאו, פסולה.
- ג. ספה שחללה יותר מעשרים אמה, ותלה בה דברים נאים ועל ידי פן נתמעט חללה, לא הוי מעוט; וכן אם מעטה בכרים וכסתות, לא הוי מעוט; ואפלו בטלם.
- ד. מעטה בתבן ובטלו, הרי זה מעוט; ואין צריך לומר עפר ובטלו; אבל סתם אינו מעוט, אפלו בעפר, עד שיבטלנו בפה.

הוצין היורדים לתוך הסוכה

(ד' א') הייתה גבוהה מעשרים אמה, והוצין יורדין בתוך כ' אמה (לתוך הסוכה), אם צלתם (של אותם הוצין) מרובה מחמתם (אי הוי שקלת ליה לסכך העליון), כשרה (דמנינן עשרים מהן ולמטה). ואם לאו, פסולה.

הייתה גבוהה עשרה טפחים, והוצין יורדין לתוך עשרה, סבר אביי למימר: אם חמתם מרובה מצלתם, כשירה.

אמר ליה רבא: הא דירה סרוחה היא, ואין אדם דר בדירה סרוחה.

שיטות הראשונים

הייתה גבוהה עשרה טפחים, והוצין יורדין לתוך עשרה: למסקנה, דירה סרוחה היא. רי"ף גיאת, ראבי"ה, והרשב"א, כתבו שהיא פסולה. והרמב"ם כתב "וצריך להזהר שלא יהיו הוצין ועליון שלסכנה יורדין לתוך עשרה טפחים, כדי שלא יצר לו

⁶ והביה"ל (תרלג, ד"ה לא הוי) דן במצעות של אנשים עשירים, שמציעים על גבי הריצפה, ואין מפנים אותם. והביא דברי המאירי, שנשמע מדבריו שגם כן אסור. ודן בדברים, ונשאר בצ"ע, עיי"ש.

⁷ או"ח תרלג, ד. מקורות: רא"ש (סי' ב). רמב"ם (הל' סוכה ד, ג).

⁸ והמגיד משנה (הל' סוכה ד, ג) כתב דדעת הרמב"ם דלא הוי מיעוט.

⁹ או"ח תרלג, ד. וכתב בביה"ל (ד"ה אבל) שיש מאחרונים דמפרשי דדעת השו"ע דהוי מיעוט. וכתב הביה"ל, דמלשון השו"ע 'שיבטלנו בפה' לא משמע כן. מקורות: ריטב"א (ד' א', ד"ה והא דתני). רש"י (ד' א', ד"ה מחלוקת). תוספות (ד"ה בית). ר"ן (א ב ברי"ף, ד"ה תבן).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולחן בן הרב ישראל זצ"ל

בִּישִׁבְתּוֹ. וכתב המאירי שמוכח מלשונו, שלא כתב בה פסול, שהיא כשירה בדיעבד. והשו"ע כתב שפסולה.⁴⁰

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות סוכה, סימן תרלג)

ט. הִיְתָה גְבוּהָהּ מֵעֶשְׂרָה, וְהוֹצִין יוֹרְדִין לְתוֹךְ עֶשְׂרָה, אֶפְלוּ אִם חִמְתָּן מִרְבֵּה מִצְלָתָן, פְּסוּלָה; אֲבָל אִם הִנּוּיִן יוֹרְדִין לְתוֹךְ עֶשְׂרָה, אֵינָם פּוֹסְלִים.

בנה איצטבא בסוכה

(ד' א') הייתה גבוהה מעשרים אמה ובנה בה איצטבא (בניין אבנים וטיט) -

כנגד דופן אמצעי (של הסוכה, סמוך לדופן) על פני כולה (שמגיעים ראשי האיצטבא לשתי דפנות הצדדין) ויש בה (באיצטבא) הכשר סוכה (קטנה, שבעה טפחים ומשהו, דהיינו ראשו ורובו ושולחנו), כשרה.

ומן הצד (אם בנה האיצטבא על פני אחד מדופני הצדדים), אם יש משפת איצטבא לכותל (השני) ארבע אמות, פסולה.⁴¹ פחות מכאן כשרה.⁴²

היתה גבוהה מעשרים אמה, ובנה איצטבא באמצעיתה, אם יש משפת איצטבא ולדופן ארבע אמות לכל רוח ורוח, פסולה. פחות מארבע אמות, כשרה.

מאי קא משמע לן, דאמרינן דופן עקומה, היינו הך!

מהו דתימא: דופן עקומה מרוח אחת אמרינן, אבל כל רוח ורוח לא, קא משמע לן.

הייתה פחותה מ' טפחים וחקק בה (גומא באמצע) כדי להשלימה לעשרה (טפחים) כנגד הגומא. ובאותה גומא יש הכשר סוכה באורך ורוחב, אם יש משפת חקק ולכותל (מרחק) שלושה טפחים, פסולה. פחות משלושה טפחים, כשירה.⁴³

(ד' ב') (ומקשה) מאי שנא התם (מקרה קודם) דאמרת פחות מארבע אמות (כשר), ומאי שנא הכא דאמרת (שהסוכה אינה כשרה אא"כ יש) פחות משלושה טפחים?

⁴⁰ או"ח תרלגט. מקורות: רי"ץ גיא (הל' סוכה, ד"ה היתה גבוהה). ראבי"ה (ח"ב, סוכה, סי' תרא). רשב"א (שו"ת ח"א, סי' נו). רמב"ם (הל' סוכה ה, ב). מאירי (ד' א', ד"ה היתה גבוהה).

⁴¹ דלא הוכשרו באיצטבא זו אלא שתי דפנות, אותו שסמוך לה מן הצד, והאמצעי שראש האיצטבא מגיע לו.

⁴² שאף הוא הוכשר על ידה, דקיימא לן (סוכה ו' ב') הלכה למשה מסיני דמכשרי סוכה על ידי עקימת דופן עד ארבע אמות חסר משהו, ורואין סכך העליון המחובר לדופן הרחוק כאילו הוא מן הדופן עצמו, ועקום עד כנגד שפת האיצטבא. וכאן מודדין את גובהן משפת האיצטבא ולמעלה, ואף על פי שמתחתיו נמשך כלפי חוץ, הואיל וראשו אינו כלה על כרחך זהו גובה חללה, והרי נתמעט חללה מתחתיו. רש"י.

⁴³ כלבוד, הלכה למשה מסיני, וחשיבין ליה כאילו החקק לבדו ומגיע עד הכותל. רש"י.

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

(ומתוך) התם דאיתיה לדופן, פחות מארבע אמות סגיא. הכא (פחות מעשרה, אין שם דופן עליו) לשווי לדופן פחות משלושה טפחים, אין. אי לא, לא.¹⁴

הייתה גבוהה מעשרים אמה, ובנה בה עמוד שהוא גבוה עשרה טפחים (רחוק מן הדפנות הרבה) ויש בו הכשר סוכה, סבר אביי למימר גוד אסיק מחיצתא (של עמוד שמבחוץ סביב, וסכך שמעליו כשר). אמר ליה רבא: בעינן מחיצות הניכרות וליכא.

שיטות הראשונים

כנגד דופן אמצעי וכו' כשרה: דעת רש"י ורא"ש שכשרה כל הסוכה, מדין פסל היוצא מן הסוכה.¹⁵ ודעת רי"ד, דאינה כשירה אלא על איצטבא. אבל מאיצטבא והלאה, אינה כשירה.¹⁶ והשו"ע פסק כרא"ש.¹⁷

בנה איצטבא מן הצד: כתב הרא"ש, ולא הכשיר רש"י כל הסוכה, שהרי אין לה סכך כיון דרואין את הסכך כאילו הוא כותל עקום.¹⁸ והמגיד משנה כתב שאף בזה נחלקו המפרשים, כמו שנחלקו לעיל, בבנה כנגד דופן אמצעי. והשו"ע פסק כרא"ש.¹⁹

בנה איצטבא באמצעיתה: דעת רי"ץ גיאת שכשרה, ובלבד שלא תהא איצבא גבוהה מעשרה טפחים, דרשות אחרת היא.²⁰ ובעל העיטור והרא"ש הכשירוה, אפילו היתה גבוהה עשרה.²¹ וכן פסק השו"ע.²²

¹⁴ פחות מעשרה אין שם דופן עליו, אלא השתא הוא דבעינן לשוייה דופן. הלכך, במה שאינו דופן, לא אגמריה רחמנא, דהא דופן עקומה אגמריה, והאי לאו דופן היא. והלכך, פחות משלושה טפחים בכל דוכתא לבוד הוא, שפיר דמי. ואי לא, לא. רש"י.

¹⁵ אפילו מן האיצטבא והלאה דמונין חללה מראש האיצטבא למעלה, ונמצא דופן האמצעי כולה כשירה, ודפנות הצדדין ברוחב האיצטבא הוכשרו בה, והרי כאן סוכה קטנה כשירה, ואמר לקמן (י"ט א') פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה, ומפרשין ליה אם יש הכשר סוכה ביחד, ועוד יש בסוכה משם והלאה פסל, דהיינו סכך העשוי מפסולת גורן ויקב, ויוצא מהכשר סוכה שאין לו הכשר דפנות, נידון כסוכה, וכל הסוכה כמו שהיא גדולה כשירה.

¹⁶ דהא דאמרינן לקמן פסל היוצא מן הסוכה נידון כסוכה, היינו היכא דאית ליה הכשר דפנות, אלא דלא מוכחא מילתא כולי האי; משום הכי נידון כסוכה. אבל הכא דמן האיצטבא והלאה גבוהה יותר מכל' אמה, מהיכי תיתי לה הכשר?! אילו סוכה המסוככת חציה בסכך כשר וחציה בסכך פסול, אע"פ שיש שיעור הכשר בסכך הכשר, היושב תחת סכך פסול מי יצא ידי חובתו?! הכי נמי הכא, דכל למעלה מכל' סכך פסול, וכשפודין של ברזל דמי.

¹⁷ או"ח תרלגה. מקורות: רא"ש (סי' ג). רי"ד (הו"ד ברא"ש).

¹⁸ אמנם המגיד משנה (הל' סוכה ד, יד) כתב, שאף בזה נחלקו המפרשים כמו שנחלקו בבנה איצטבא כנגד דופן אמצעי. והו"ד בב"י.

¹⁹ או"ח תרלגו. מקורות: רא"ש (סי' ג).

²⁰ ולדעה זו נטה הר"ן. ראה להלן לגבי עמוד. ב"י.

²¹ וכתב הרא"ש על דברי רי"ץ גיאת, ולא ידענא טעמא, מאי נפקא מינה דרשות אחרת היא, כיון דאמרינן דופן עקומה מכל צד, הרי האצטבא מוקפת מחיצות ומובדלת משאר הסוכה! ודמיא לסוכה העומדת בראש הגג, דרשות אחרת היא לגבי חצר!

²² או"ח תרלגז. וכתב בשעה"צ (ס"ק כג), וגם כאן לאו דוקא על האצטבא. דבמקום שאין דופן, כגון נגד הפתח, מותר מטעם פסל. ועיין ב'דגול מרובה' שכתב דאם יש לה ד' דפנות ויש לכל צד פחות מד' אמות, כל הסוכה כשרה ביש באצטבא שיעור סוכה. ועיין ב'בכורי יעקב' דמצדד להתיר זה דוקא בשני בני אדם. ובאדם אחד, צ"ע. עיי"ש בהרחבה. מקורות: רי"ץ גיאת והעיטור (הו"ד ברא"ש). רא"ש (סי' ד).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולמן בן הרב ישראל זצ"ל

היתה פחותה מי' טפחים וחקק בה להשלימה לעשרה: אם יש משפת חקק ולכותל פחות מג' טפחים, כשרה. כתב ריטב"א בשם הרא"ה, ובשם רי"ץ גיאת, דהיינו כשיש בחקק שיעור הכשר סוכה. וכן כתבו עוד ראשונים.²³ וכן כתב השו"ע. וכתב המאירי, ובזו מיהא הכל מודים שאוכל וישן חוץ לחקק, שהרי כלבוד הוא. והטור כתב שכשירה רק בתוך החקק.²⁴ והשו"ע סתם.²⁵

בנה בה עמוד שהוא גבוה עשרה טפחים: למסקנה, בעינן מחיצות הניכרות, וליכא.²⁶ דעת רי"ץ גיאת, דעמוד כיון דלענין שבת חולק רשות לעצמו והרי הוא כאילו מוקף מחיצות, אפילו אין ממנו ולכותל ד' אמות פסולה, ולא אמרינן ביה דופן עקומה. ולזה נטה הר"ן. ודעת הרא"ש, שדווקא מופלג מן המחיצות ד' אמות פסול. וכן פסק השו"ע.²⁷

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות סוכה, סימן תרלג)

- ה. היתה גבוה מעשרים ובנה בה אצטבא כנגד דפן האמצעי על פני כלה, ובה שיעור סכה, כשרה כל הסכה אפלו מהאצטבא והלאה.
- ו. אם בנה האצטבא מן הצד, אם יש מן האצטבא עד כפתל השני פחות מארבע אמות, כשרה על האצטבא דוקא; ואם לאו, פסולה.
- ז. אם בנה האצטבא באמצע, אם יש ממנו לכפתל לכל צד פחות מארבע אמות, כשרה על האצטבא אפלו אם גבוה יותר מעשרה; ואם יש בינה לכפתל ארבע אמות, פסולה, אפלו האצטבא גבוהה עשרה.
- י. היתה נמוכה מעשרה, וחקק בה להשלימה לעשרה ויש בחקק שיעור הכשר סכה, אם אין בין חקק לכפתל שלשה טפחים, כשרה; יש ביניהם ג' טפחים, פסולה.

²³ דאע"ג דמאי דאמרינן כלבוד, לא חשבינן ליה כאילו אינו, דאי הכי אויר פחות משלושה יהא פוסל בסוכה קטנה, דהא בציר ליה שיעורא דסוכה, אפילו הכי כל שאין בחקק שיעור הכשר סוכה, פסולה, דכל שאין לה חלל עשרה כשיעור הכשר סוכה הוה ליה דירה סרוחה, כדאמרינן בהוצין יורדין. ר"ן.

²⁴ וכתב הב"י, ואיני יודע למה, דמאי שנא מהיתה גבוהה עשרים ובנה בה אצטבא, דמכשיר רש"י אפילו מן האצטבא והלאה!

²⁵ או"ח תרלג. וכתב המשנ"ב (ס"ק כט) דלאכול ולישן חוץ לקק, יש מן הפוסקים שהחמירו בזה, דלא מתכשר אגב החקק, דסוף סוף דירה סרוחה היא, כיון שהיא פחותה מעשרה טפחים. מקורות: רש"י (ד' א', ד"ה כדי להשלימה). ר"ן (א ב ברי"ף, ד"ה פחות). ריטב"א (ד' א', ד"ה היתה פחותה).

²⁶ כתב הר"ן, פירוש, דאע"ג דלגבי שבת אמרינן גוד אסיק, לא אמרינן הכי לגבי סוכה דבעינן בה מחיצות הניכרות כעין דירה. ולא דמי לסכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין דשילהי פירקין (י"ח א'), דפי תקרה חשיב מחיצות הניכרות טפי מעמוד.

²⁷ או"ח תרלג, (וע"פ ביאור הגר"א). מקורות: רי"ץ גיאת (הו"ד ברא"ש). רא"ש (סי' ד). ר"ן (ב א ברי"ף, ד"ה וגרסיל תו בגמ' היתה).

הגיליון מבוסס על ספרי "נתיבי הלכה" על מסכתות הש"ס:
בהסכמת הרבנים הגאונים: הרב שריה דבליצקי זצ"ל,
ויבדלחט"א הרב אשר וייס
והרב שריאל רוזנברג שליט"א.
הארות והערות יתקבלו בברכה.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרב שלום אולתן בן הרב ישראל זצ"ל

סיכך על גבי ארבעה קונדסים בגג

(ד' ב') **תנו רבנן:** נעץ ארבעה קונדסין (עמודים בגג הבית), וסיכך על גבן, רבי יעקב מכשיר (את המקום שבין העמודים כסוכה). וחכמים פוסלין.

אמר רב הונא: מחלוקת על שפת הגג,²⁸ דרבי יעקב סבר אמרינן גוד אסיק מחיצתא. ורבנן סברי לא אמרינן גוד אסיק מחיצתא. אבל באמצע הגג (שאינן תחתיה מחיצות סביב), דברי הכל פסולה (ולא דייה בארבעת הקונדסים להיות לה ארבע מחיצות).

ורב נחמן אמר: באמצע הגג מחלוקת.²⁹

איבעיא להו: באמצע הגג מחלוקת, אבל על שפת הגג דברי הכל כשרה (דאמרינן גוד אסיק), או דילמא בין בזו ובין בזו מחלוקת. תיקו.

מיתבי: נעץ ארבעה קונדסין בארץ וסיכך על גבן, רבי יעקב מכשיר וחכמים פוסלין. והא ארץ, דכאמצע הגג דמי, וקא מכשיר רבי יעקב! תיובתא דרב הונא תיובתא.

שיטות הראשונים

סיכך על הגג: מסקנת הגמרא כרב נחמן, שמחלוקת באמצע הגג. והלכה כחכמים הפוסלים. ואיבעיא להו אם גם על שפת הגג נחלקו. והרי"ף השמיט הדין. וביאר **הרא"ש** משום דסלקא בתיקו, עבדינן לחומרא כרבנן, דפסלי בזו ובזו. וכן פסקו **רי"ד וראב"ה**. ואילו **רב שרירא גאון** לא גרס לאיבעיא, אלא: על שפת הגג דברי הכל כשירה. וכן פסק **הרמב"ם**. והשו"ע סתם **כרי"ף ורא"ש**. ובשם יש מכשירין על שפת הגג, **כרמב"ם**.³⁰

שולחן ערוך

(או"ח, הלכות סוכה, סימן תרל)

ו. נעץ ד' קונדסין, בין באמצע הגג בין על שפת הגג, וסיכך על גבן, פסולה; ויש מכשירין בנעץ על שפת הגג, משום דאמרינן: גוד אסיק מחצתא.

²⁸ דמחיצת הבית תחתיה כנגד בין הקונדסין, ואיכא למימר גוד אסיק, והכא לא אמרינן דבעינן מחיצות ניכרות. רש"י.

²⁹ ועל ידי הקונדסין רבי יעקב מכשירה, וכגון שהן רחב טפח לכל צידיהן, דאיכא שם מחיצות טפח מצפון לדרום, ושם מחיצות טפח ממזרח למערב בכל אחת ואחת, כדלקמן. ורבנן סברי, לא מתכשרה אלא בשתי מחיצות כהלכתן כשיעור משך סוכה, ובשלישית אפילו טפח. רש"י.

³⁰ או"ח תרלו, וכתב המשנ"ב (ס"ק כט), שבאמצע הגג פסולה, אף דלגבי שבת לכולי עלמא אמרינן גוד אסיק מחיצתא, משום דלגבי סוכה בעינן מחיצות ממש. וכתב בב"ה"ל (ד"ה נעץ), דבגמרא משמע שהפסול הוא מדאורייתא. וקשה, **לפי שיטת הרא"ש** (בדף י"ט) **דאף לגבי סוכה יוצא מן התורה בצורת הפתח, ואף כשעשויה כן בכל מחיצותיה, למה לא יוצא גם כאן?** וכתב, ואפשר דהרא"ש סובר כיון שבסכך שסיכך לא נתכוין לשם צורת הפתח, לא הוי צוה"פ (ודלא כדעת הרמ"א, תרלב, אלא כדעת המג"א שהחמיר על פי הירושלמי, ראה להלן). מקורות: כל הראשונים (הו"ד ברא"ש). רא"ש (סי' ו). רמב"ם (הל' סוכה ד,יא).